

יעל עצמוני / כד ורוד צלהב

אירנה גורדון, אוצרת

עבודותיה החדשות של הקדרית והפסלת יעל עצמוני עוסקות ביחס בין כד, פסל ודימוי. הן נעות בין הכד כאובייקט ארכיאולוגי-היסטורי המסמן תרבות חומרית מן העבר, לבין הכד כצורה וכדימוי פיסוליים המסמנים את חווית ההווה.

נקודת ההתחלה של העבודות היא הכד והצלחת – הכלים הבסיסיים של הקרמיקה משחר היותה. עצמוני מבקשת לברר את יסודות מבנה הכד כגוף המוגדר על ידי הרגל והצוואר שלו וכיצד הם יכולים להחליף ביניהם תפקידים. בה בעת היא בוחנת את השלמות וההרמוניה של חלקו המרכזי, המיכל, המוחזק ביניהם, כאשר היא פורשת אותו לפרוסות לא חופפות, או מביאה אותו לנקודת כובד צידית ולא מרכזית. את הכדים היא יצרה בטכנולוגיה עכשווית של תבניות לחיצה הנחרטות בתוכנת 3D ממוחשבת, במרכז לאמנות הקרמיקה בהולנד, שם עבדה בקיץ האחרון. הבחירה בטכנולוגיה החדשה במדיום ומיצוי האפשרויות שלה היא המובילה את עצמוני ומאפשרת לה לחקור את המושגים המסורתיים, ההיסטוריים, הקשורים לכלי הקרמיקה ולבחון את הרלוונטיות שלהם כיום. באמצעות תוכנת המחשב היא מותחת את גבולות הכד ומתמירה אותו לצורות פולחניות של מעין ציפורים ארכאיות, "נמרודיות", של קריאטידות או אלות קדמוניות. את הצלחות היא מביאה לגבול ההשטחה עד כי כמעט והן מאבדות את שימושיותן, ואת פניהן של חלקן, במקום להחליק לכדי שלמות, היא מעבדת באמצעות טביעות אצבעותיה לכדי פני ירח או מפות גוף.

במקביל, עולם הדימויים שלה נקשר לחוויות של סכנה, אימה ואלימות, טכנולוגיות ואנושיות, המטילות צל חבוי המעיב על תחושת ההגנה והביטחון המתקיימת לכאורה בחיי הבית המשפחה. בסדרת הכדים המונוכרומטיים המזכירים מאובנים או ממצאי ארכיאולוגיה ימית, היא לקחה תצלומים שצילמה בעמק האלה ועיבדה אותם במחשב לכדי תבניות של כלים. תחנת הממסר שבעמק על הצלחות הלווייניות הגדולות שלה הפכה על גוף הכד לרשתות מיפוי חושניות, ואילו החורש הירוק המקיף אותם הפך על פניו האחרים של הכד למעין אזור גבישי מכורסם. יחד הם יוצרים מעין תצלומי אוויר מסתוריים המשליכים את הצופה אל מכלול יצירתה של עצמוני שבו היא מקרינה, מציירת וצורבת על כלי הקרמיקה דימויי אתרים והתרחשויות הקשורים לחייה – ילדותה והתבגרותה ברמלה וההיסטוריה המשפחתית במחנות ההשמדה בפולין. חלק מן הצלחות הופכות בעצמן למעין משדרים פיסוליים בגודלן ובצורתן בעוד שעליהן רישום מרומז של הצלחות הלווייניות ההופך למעין מוטיב דקורטיבי.

כתב-היד של עצמוני ניכר ברישום הנוזלי כמו גם באופן בו היא מנצלת את תכונותיו הייחודיות של הצבע הקרמי ליצירת צבעוניות עזה, על-ידי שימוש בגלזורה רעילה ובשריפה ממושכת שגורמת לזרימה חופשית ואינטנסיבית יותר של הצבע. דימויי הילדים השבריריים, התמימים, על הכדים משמשים אותה להגברת תחושת אי-הנחת וחוסר הוודאות ובמקביל מהווים מחווה ישירה לאמני הקרמיקה הרנסנסיים לוקה ואנדריאה דלה רוביה שפעלו בפירנצה במאה ה-15, ויצרו בין השאר, דמויות של נערי מקהלה וילדים יתומים. עצמוני בוחנת את אופני מיצוי הצורה התלת ממדית השימושית כמצע עליו עולים וצפים נופים, דמויות, מאורעות, פחדים. השילוב של רישומי ילדים ונופים עם צורניות חשופה ומישושית, צבעוניות עזה ובוהקת עם גוון לכאורה בסיסי של החומר, שלמות צורנית עם אנתרופומורפיות ופירוק – הם המאפשרים לעצמוני לבחון את מושגי היופי והשימושיות המובהקים של הכד והצלחת כמו גם את אופני תפיסת התרבות וכינון המיתוס בהקשר לתפיסת האיום וחוסר הוודאות של המציאות העכשווית.

”כד ורוד צלהב” – ממצא ארכיאולוגי של תרבות מרוחקת, ועם זאת זוהר ובוהק במיידיות שלו. הכדים מצטופפים כבמקהלה יוונית ששירתה מעלה על נס את הנשגב עם הטרגי, ומעל מרחפות הצלחות, המאורות הגדולים היוורדים מן ה”שמיים”, הדאוס אקס מכינה שבמחזה היכולה להציל או להמית.